

A. F. Tempelaar

Het MAB vóór 50 jaar

september 1936

Hitler had destijds zijn passie gepreekt en men geloofde hem: Duitsland kreeg de Olympische Spelen van 1936! De boeren letten niet op hun kippen. De Amerikaanse neger-atleet Jesse Owens zegevierde op de Spelen magistraal, maar Hitler wilde hem geen hand geven; die was alleen voor Germanen.

In de juni- en juli-afleveringen van het Zeitschrift für Handelswissenschaftliche Forschung had een zekere Hans von Hoesslin te Berlijn een artikel van 70 pagina's gepubliceerd over de accountantsverklaring in zijn land. De schrijver had voor dat doel 3500 jaarverslagen van AG's bestudeerd! Het lijkt mij een soort patience-spel!

Collega F. Haarbosch bespreekt het artikel in het septembernummer van het MAB.

In die tijd moest reeds worden verklaard of 'die Buchführung und der Jahresabschluss den gesetzlichen Vorschriften entsprechen'. Daar werd aan toegevoegd in hoeverre 'die Prüfung der wirtschaftlichen Verhältnissen' aanleiding gaf tot het 'ergeben von Beanstandungen'.

Haarbosch somt een aantal zaken op welke Von Hoesslin de revue laat passeren. Het enige punt dat na 50 jaar nog vermeldenswaard is betreft het feit, dat in 1936 de wetten naar nationaal-socialistische grondslagen moesten worden uitgelegd, hetgeen destijds zowel voor de ondernemingsleiding als voor de accountant (Wirtschaftsprüfer) grote problemen kon opleveren. Wat moet de accountant bij duidelijke vergrijpen tegen de 'belangen van de volksgemeenschap' - wij weten nu al te goed hoe dat belang kan worden uitgelegd - doen? Vermelden of niet? Volgens Von Hoesslin gaf de wet in die tijd nog niet het recht van de besturen van ondernemingen te verlangen bescheiden over te leggen die niet betrekking hebben op de jaarrekening, maar waaraan wel het oordeel kan worden ontleend of resp. in hoeverre bestuurshandelingen wel in het belang van de volksgemeenschap waren. Om wrijving tussen accountant en ondernemingsleiding te vermijden zou volgens Von Hoesslin een scheidsgerecht moeten worden gecreëerd tot wie zowel de een als de ander zich zou kunnen wenden en die de beslissing zou kunnen nemen of in een bepaald geval de accountant zijn verklaring zou moeten of kunnen geven. Een dergelijk scheidsgerecht zou dan moeten zijn samengesteld uit een rechter, een vertegenwoordiger van het accountantsberoep en een vertegenwoordiger van het bedrijfsleven. Voor 1936 wellicht

nog een mogelijkheid van gedachte en uiting; blijkbaar had het nazisme nog niet zijn grimmigste gezicht in Duitsland laten zien.

In een derde artikel - zie voor de vorige het februari-nummer - geeft J. J. M. H. Nijst nog een aantal voorbeelden van kapitaalreconstructies van nv's. Ditmaal gaat het over de Vereenigde Touwfabrieken (in 1926 reeds gereconstrueerd door 80% afschrijving op de gewone en 20% op de preferente aandelen). In 1936 volgde 87½% afschrijving op de gewone aandelen en het kortwieken van de rechten van de prefs, waaronder het opheffen van het cumulatieve karakter van het primaire dividend en kwijtschelding van 42% achterstallig dividend. Voorts Rouppe van der Voort (in 1924 25% afschrijving op de gewone aandelen), waarbij in 1936 25% op het preferente aandelenkapitaal in contanten wordt terugbetaald.

L. van Essen Lzn prijst het initiatief van R. W. Starreveld om een losbladig handboek met maandelijks aanvullingen over kantoormachines en aanverwante hulpmiddelen uit te geven. Door middel van tijdstudies is onder andere berekend, dat het schrijven en tellen met behulp van een schrijvende telmachine 2½ à 4 maal zo snel gaat als het schrijven met de hand en het daarna tellen uit het hoofd. (Ik vermoed, dat het vandaag *met de zelfde apparatuur* wel 10 maal zo vlug zou gaan, want waar leert men thans nog uit het hoofd tellen?)

Van Essen is vol lof over de zorgvuldige wijze waarop de redactie van het handboek zich van haar taak kwijt. Hij vreest alleen dat het nog jaren zal duren eer het werk, voor zover het de algemene beschouwingen betreft, volledig zal zijn.

In het Repertorium van Tijdschriftliteratuur op het gebied van Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde (een van de redacteuren destijds was Drs. G. L. Groeneveld) wordt o.a. genoemd een artikel van F. B. Reynolds in *The Certified Accountants' Journal* van Mei 1936, getiteld *The Pension Problem of Accountants*. Volgens de schrijver moet het belangrijke vraagstuk van het pensioen voor accountants en hun personeel door de accountantsverenigingen worden aangepakt.

De praktijk heeft echter een geheel ander beeld gegeven.